



บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่น ในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนของกลุ่มทดลอง
3. เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สมมติฐานของการวิจัย

1. หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ กลุ่มทดลองจะมีระดับความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติของความเป็นผู้นำตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง
2. หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ กลุ่มทดลองจะมีระดับความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติของความเป็นผู้นำตนเองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มวัยรุ่นอายุ 12-18 ปี ในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามแนวคิดของ Covey (2006)

2.2 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในด้านความรู้ พฤติกรรมและทัศนคติของความเป็นผู้นำตนเอง อันประกอบด้วย การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล ใช้รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research Design) ในลักษณะของการมีกลุ่มควบคุมไว้สำหรับการเปรียบเทียบการวัดสองครั้งคือ ก่อนและหลังการทดลอง (Control Group Pretest – Posttest Design) มีการดำเนินการซึ่งแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ สรุปได้ดังนี้

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. การจัดการศึกษาของเด็กด้อยโอกาส
3. แนวคิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์
4. แนวคิดความเป็นผู้นำตนเอง
5. มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นอายุ 12-18 ปี ในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล จำนวน 136 คน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล อุสนีย์ จันทร์เงิน (สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2551) โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากอีกครั้งเพื่อให้เกิดความคล้ายคลึงกันระหว่าง 2 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คนและกลุ่มทดลอง 30 คน

กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา สังเคราะห์ ประมวล และพัฒนาสร้าง เครื่องมือ จากนั้นตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาสาระ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ นำไปปรับแก้ไข ก่อนที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป ดังนี้

- 2.1 แผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล
- 2.2 แบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง
- 2.3 แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง
- 2.4 แบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง

การดำเนินการจัดกิจกรรมและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึง ผู้อำนวยการมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการจัดกิจกรรม การศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนา บุคคล
2. ขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลในการกำหนดกลุ่ม ตัวอย่าง โดยทำการสุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 30 คน และกลุ่มทดลอง 30 คน
3. ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง แบบวัดทัศนคติความเป็น ผู้นำตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (Pre -Test) จำนวน 60 คนในวันที่ 3 มกราคม 2552 ณ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 3 มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ขั้นทดลอง

4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึง ประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองจากการ โดยดำเนินการ ดังนี้
 - 4.1 กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่ มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

4.2 กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง โดยผู้วิจัยไม่มีการจัดกระทำใดๆกับกลุ่มควบคุม โดยให้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาอาชีพของทางมูลนิธิพัฒนาส่งเสริมบุคคล จัดขึ้นตามปกติ ณ ห้องกิจกรรม ในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล

4.3 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามแนวคิดของ Covey (2006) เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง สำหรับกลุ่มทดลองให้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเวลาต่อเนื่อง 5 วัน ในวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ ครั้งละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 60 ชั่วโมง โดยเริ่มในวันที่ 5 มกราคม 2552 จนถึงวันที่ 30 มกราคม 2552 ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม 20 แผน ดังนี้

| | | | |
|---------------|-----------------------|---|--|
| กิจกรรมที่ 1 | เกียรติบัตรความสำเร็จ | } | พัฒนาองค์ประกอบทางการรับผิดชอบต่อตนเอง |
| กิจกรรมที่ 2 | ต้นไม้หลายมิติ | | |
| กิจกรรมที่ 3 | ข้าพเจ้าเป็นใคร | | |
| กิจกรรมที่ 4 | ปัญหามีทางออก | | |
| กิจกรรมที่ 5 | รวมกันเราอยู่_หรือไป | | |
| กิจกรรมที่ 6 | กระดาษกำหนด | } | พัฒนาองค์ประกอบทางการเคื้อแม่แบ่งปัน |
| กิจกรรมที่ 7 | X และ Y | | |
| กิจกรรมที่ 8 | หยอดเหรียญ | | |
| กิจกรรมที่ 9 | ของของผู้อื่น | | |
| กิจกรรมที่ 10 | ซื้อตลาดซื้อพลัง | } | พัฒนาองค์ประกอบทางการมองความคิดพลาดเป็นบทเรียน |
| กิจกรรมที่ 11 | ใจตกใจ | | |
| กิจกรรมที่ 12 | ปัญหามีทางออก | | |
| กิจกรรมที่ 13 | ต่อให้สูง | | |
| กิจกรรมที่ 14 | รูปนี้โดนใจ | | |
| กิจกรรมที่ 15 | ปมมนุษย์ | | |
| กิจกรรมที่ 16 | สร้างความสุข | } | พัฒนาองค์ประกอบทางการมองโลกในแง่บวก |
| กิจกรรมที่ 17 | พลังทางบวก | | |
| กิจกรรมที่ 18 | กระเช้าศิลป์ | | |
| กิจกรรมที่ 19 | มหัศจรรย์พันไข่ | | |
| กิจกรรมที่ 20 | ลำเอียงกล่องดวงใจ | | |

ขั้นหลังการทดลอง

5. หลังจากดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง แบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง ไปวัดทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองทั้ง 60 คน เพื่อเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม (post-test) ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2552 ณ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 3 มูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
6. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมด นำมาคำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window (Statistical Package for the Social Science: SPSS for Window) ดังนี้

1. นำผลที่ได้มาแจกแจงหาความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - 1.1 คะแนนจากแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง
 - 1.2 คะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเอง
 - 1.3 คะแนนจากแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองและแบบวัดทัศนคติทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทดลอง โดยหาค่าสถิติที่ (paired t – test) ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองและแบบวัดทัศนคติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่าสถิติที่ (t – test for independent) ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006)

ผู้วิจัยได้พัฒนาให้มีความสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน จากการศึกษาสังเคราะห์ ตามแนวคิดของ Tyler (1986) และ อาชญญา รัตนอุบล (2541) ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยมีกระบวนการดังนี้

1. การสำรวจเพื่อค้นหาความต้องการ
2. การออกแบบกิจกรรม
3. การจัดกิจกรรม
4. การประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนในการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ตามแนวคิดของ Covey (2006) ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดความเป็นผู้นำตนเองจากหนังสืออุปนิสัย 7 ประการสำหรับวัยรุ่น ผู้ทรงประสิทธิภาพยิ่ง ในเอกสารและตำราตามแนวคิดของ Covey (2006 ให้สอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และงานวิจัยของวิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2545)

2. กำหนดวัตถุประสงค์ โดยนำองค์ประกอบจากการสังเคราะห์แนวคิดความเป็นผู้นำตนเองที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไปในขั้นตอนที่ 1 อันได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก เป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ในแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง โดยกำหนดให้อยู่ในส่วนของวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่จัด

3. สร้างแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) เพื่อให้กลุ่มวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

4. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา(Content Validity): ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เห็นว่าแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์มีความเหมาะสมตามหลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน สอดคล้องกับบริบทที่จะนำไปเก็บข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อดูความเหมาะสมถูกต้องอีกครั้ง

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|-----------------------------|---------------------------|--|---|---|---|
| 1.การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง | เกียรติบัตร ความสำเร็จ | 1. เพื่อกระตุ้นให้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ตั้งเป้าหมายและบันทึก ความสำเร็จในชีวิต 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมเกิดความรู้สึก ที่ดีต่อตนเอง 3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วม กิจกรรมสร้างแนวทาง ในการพัฒนา ความสามารถของ ตนเอง | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล ด้วยการตอบคำถามในเกียรติ บัตร เกี่ยวกับเป้าหมายในชีวิต ความสำเร็จในชีวิต ความสามารถของตนเอง และ ความดีที่อยาก บอกให้ผู้อื่นทราบ | 1. กระดาษ 2. ปากกา 3.ใบงานแผ่นเกียรติ บัตร | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นและ ตอบคำถามของผู้เข้าร่วมกิจกรรม |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|-----------------------------------|----------------|---|---|--|---|
| 1.การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง (ต่อ) | ต้นไม้หลายมิติ | 1. เพื่อให้สมาชิกรู้จักตัวเองมากยิ่งขึ้น 2. เพื่อให้สมาชิกรู้จักเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 3. เพื่อให้สมาชิกเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างซึ่งกันและกันแต่มีใช่เป็นการแตกแยก | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคลและมีการอภิปรายร่วมกัน จาก การให้วาดภาพสิ่งของเดียวกัน แล้วให้สมาชิกแต่ละคน แสดงความคิดเห็นต่อผลงานของผู้อื่น ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไรกับผลงานของตนเอง | 1. กระดาษต้นไม้ 2. ไม้ 3. กระดาษเปล่า (ขนาด A4) 4. ปากกาหรือดินสอ | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในช่วงทำกิจกรรม 2. จากผลงานของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่นำเสนอ 3. จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|-----------------------------------|-----------------|--|--|---------------------------------|---|
| 1.การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง (ต่อ) | ข้าพเจ้าเป็นใคร | 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักที่จะมองคนในแง่ดี 3. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของตนเอง 4. เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล มีการตอบคำถามจากใบงาน ที่เกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของตนเอง และมีการทายลักษณะนิสัยจากสัตว์ที่ชื่นชอบ | 1. ใบงานที่1 และ 2 2. คำเฉลย | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามของผู้เข้าร่วมกิจกรรม |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|------------------------------------|---------------------|--|--|---------------|--|
| 1. การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง (ต่อ) | ปัญหามีทางออก | 1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการวิเคราะห์ปัญหาของตนเอง 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักช่วยการระดมสมองคิดแก้ไขปัญหาของผู้อื่น 3. เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตัวเอง | ใช้วิธีการทำงานรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของแต่ละคน รวมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข | 1. ใบงาน | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในช่วงทำกิจกรรม 2. จากผลงานของผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3. จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน |
| | รวมกันเราอยู่หรือไป | 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการมองคนอื่นอย่างเข้าอกเข้าใจ | ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีการร่วมมือกันว่าจะทำสิ่งที่มี การสัญญาาร่วมกัน ให้บรรลุผล | 1. สลากบัตรคำ | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|-----------------------|-----------------|---|---|--------------------------|--|
| 2. การเพื่อแม่แบ่งปัน | กระดาษ กำหนด | 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการมองคนอื่นอย่างเข้าอกเข้าใจ | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคลและกลุ่ม มีการติดสติ๊กเกอร์ให้ในแต่ละกลุ่ม โดยมี 3 คนเท่านั้นที่มีสติ๊กเกอร์ติดสีแตกต่างจากผู้อื่น จึงมีการสอบถามความรู้สึกของเพื่อนๆ ที่เห็นเช่นนั้นว่ารู้สึกเช่นไร | 1. กระดาษสติ๊กเกอร์ 5 สี | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน |
| | X และ Y | 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการเพื่อแม่แบ่งปัน 2. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องความซื่อสัตย์ | ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีการตั้งกติกาให้ปฏิบัติตามอย่างซื่อสัตย์ สังเกตพฤติกรรมระหว่างปฏิบัติกิจกรรมว่ามีใครบ้างที่รู้จักแบ่งปันผู้อื่น | 1. กระดาษ A 4 | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในช่วงทำกิจกรรม |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|-------------------------------------|-----------------------|--|---|-----------------------------|--|
| 2. การเผื่อแผ่แบ่งปัน (ต่อ) | หยอดเหรียญ | 1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้หน้าที่ รู้จักการวางแผนแบ่ง หน้าที่กัน 2. เพื่อส่งเสริมการ ช่วยเหลือและไว้วางใจ เพื่อนร่วมทีม | ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยแต่ละทีมต้องมีการหยอด เหรียญให้ได้ตามเป้าหมายที่ กำหนด ทีมใดทำได้ตาม เป้าหมายที่กำหนดเป็นผู้ชนะ | | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เรียน |
| | ของของผู้อื่น | 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้เรื่องการเผื่อแผ่ แบ่งปันจากผู้อื่น | ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดย มีการไปบริจาคสิ่งของให้กับ ชุมชนใกล้เคียง | 1. กระปุกเงิน 2. แก้วน้ำ | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เรียน |
| 3. การมองความผิดพลาด เป็นบทเรียน | ข้อผิดพลาดข้อ พลัง | 1. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ เรื่องการยอมรับ ข้อผิดพลาดของตนเอง | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้เรียนเขียนสิ่งที่ ผิดพลาดในอดีต แล้วนำ บทเรียนนั้นมาแก้ไข | 1. ใบงาน | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เรียน |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|---|-------------------|--|--|---|--|
| 3. การมองความผิดพลาด เป็นบทเรียน (ต่อ) | ไข่ตกลใจ | 1. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ เรื่องการยอมรับ ข้อผิดพลาดของตนเอง | ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดย ต้องออกแบบเครื่องห่อหุ้มไข่ แล้วปล่อยลงมาจากที่สูง ตรวจสอบว่าไข่แตกหรือไม่ | 1. ไข่จำนวน 24 ฟอง 2. กระดาษ หนังสือพิมพ์ | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เรียน |
| | ปัญหามี ทางออก | 1. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ เรื่องการยอมรับ ข้อผิดพลาดของตนเอง 2. เพื่อให้ผู้เรียนมี ทักษะในการที่จะ ควบคุมอารมณ์ของ ตนเองเมื่อเผชิญปัญหา 3. เพื่อให้ผู้เรียนมี ทักษะในการจัดการกับ ปัญหา | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล โดยให้ผู้เรียนเขียนปัญหาที่ สำคัญที่สุดในชีวิต และตอบ คำถาม สำหรับการแก้ปัญหา ด้วยการใช้เหตุผล คิดแผนการ ที่จะจัดการกับปัญหานั้น และ ลงมือแก้ไขให้เร็วที่สุด | 1. กระดาษ A 4 2. ปากกา | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เรียน |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|---------------------------------------|-----------|---|---|-----------------------|--|
| 3. การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน (ต่อ) | ต่อให้สูง | 1. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง 2. เพื่อส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของการวางแผนเพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการทำงานร่วมกันให้ประสบผลสำเร็จด้วยความกระตือรือร้นภายใต้ | ใช้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มต้องช่วยกันต่อกระดาษให้สูงที่สุดที่สามารถทำได้ ภายในเวลาที่กำหนด จากนั้นผู้วิจัยสอบถามว่ามีกรอกแบบอย่างไร | 1. กระดาษหนังสือพิมพ์ | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|---|-------------|--|---|---|--|
| 3. การมองความผิดพลาด เป็นบทเรียน (ต่อ) | รูปนี้โดนใจ | 1. เพื่อส่งเสริมให้เกิด ความเข้าใจในตนเอง กับการเลือกแก้ไข ปัญหาเมื่อเกิดความ ขัดแย้ง 2. เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ เรื่องการยอมรับ ข้อผิดพลาดของตนเอง | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล โดยให้แต่ละคน ดูรูปภาพ ของ สัตว์ 5 ชนิด ที่แสดงถึงความ ขัดแย้งตามความรู้สึกของ ตนเอง แล้วให้ผู้เรียนเลือกมา 1 ภาพ แล้วแลกเปลี่ยนกันดูว่า เหมือนหรือแตกต่างกันเพราะ อะไร | 1. ภาพเต่า ฉลาม ตุ๊กตา สุนัขจิ้งจอก นกฮูก | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็น |
| | ปมมนุษย์ | 1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการ ระดมสมอง การ ประสานงาน การช่วยกัน แก้ไขปัญหาด้วยการ ตระหนักในปัญหาหรือ ความขัดแย้งว่าเป็นสิ่งที่ จะต้องรับผิดชอบ ร่วมกันจนสำเร็จ | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายกลุ่ม โดยแต่ละคนในทีม ต้องจับมือ กัน โดยมีข้อแม้ว่าห้ามมือหลุด ออกจากกัน และห้ามจับทั้ง สองมือ อยู่ในที่ๆคนเดียวกัน หากทีมใดสามารถแก้มือออก จากกันจนจับมือเป็นวงกลม ธรรมดาเสร็จก่อน จะเป็นผู้ชนะ | - | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|----------------------|--------------|--|--|-------------------|--|
| 4. การมองโลกในแง่บวก | สร้างความสุข | 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักที่จะมองคนในแง่ดี 3. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ข้อดี | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล โดยแจกใบงานเกี่ยวกับสิ่งที่ชอบทำที่สุด เรื่องที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิต อันใหญ่หลวง รวมทั้งเขียนเรื่องเกี่ยวกับอนาคตข้างหน้า ในอีก 20 ปี | 1. ใบงานที่ 1 - 3 | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในช่วงทำกิจกรรม 2. จากผลงานของผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3. จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน |
| | พลังทางบวก | 1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการคิดเชิงบวกและการมองหาข้อดีของสิ่งที่เกิดขึ้น | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล โดยผู้สอนยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ทำให้หงุดหงิดใจ 3 เหตุการณ์ แล้วให้ช่วยกันหาทางออกที่ทำให้ตนเองมีความสุข ด้วยการมองในแง่บวก | 1. ใบงานที่ 1 | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน 3. จากผลงานของผู้เข้าร่วมกิจกรรม |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|-------------------------------|--------------|---|--|------------------------|--|
| 4. การมองโลกในแง่บวก (ต่อ) | กระเช้าศิลป์ | 1. เพื่อให้ผู้เรียนเห็น ความสำคัญของชีวิต กลุ่ม รู้จักคิดในเชิง บวก 2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิด ความตระหนักในการ ยอมรับและเคารพใน ความคิดเห็นและการ กระทำของผู้อื่น 3. เพื่อให้สมาชิกเห็น ว่าแต่ละคนมี ความสำคัญต่อกัน เช่นเดียวกัน | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล และกลุ่ม โดยให้แต่ละคน ภายในกลุ่ม เก็บใบไม้ กิ่งไม้ ดอกไม้ชิ้นเล็กๆ อย่างใดอย่าง หนึ่ง นำมาจัดเป็นช่อดอกไม้ พร้อมอธิบายความหมายของ ช่อดอกไม้นั้นๆ ผู้สอนถาม ความรู้สึกของสมาชิกแต่ละคน ว่ารู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับช่ ดอกไม้ชิ้นนั้น | 1. เชือกผูกหรือริบบิ้น | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เรียน 3. จากผลงานของผู้เข้าร่วม กิจกรรม |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|-------------------------------|---------------------|--|--|--|--|
| 4. การมองโลกในแง่บวก (ต่อ) | มหัศจรรย์พัน ไข่ | 1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก การคิดเชิงบวกและการ มองหาข้อดีของสิ่งที่ เกิดขึ้น 2. เพื่อชี้ให้เห็น ความสำคัญของการ ร่วมมือร่วมใจในการ ทำเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่มี ร่วมกันให้เกิด ความสำเร็จ | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันออกแบบ อุปกรณ์ที่สามารถรักษาไข่ จาก การใช้กระดาษและเทปกาวใส เท่านั้น แล้วโยนไข่ลงมาจากที่ สูง หากกลุ่มใดสามารถรักษา สภาพไข่ไม่ให้แตกได้ ถือว่า ผ่าน | 1. ไข่ไก่ 2. กระดาษ A 4 3. กระดาษกาวใส | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เรียน 3. จากผลงานของผู้เข้าร่วม กิจกรรม |

ตารางที่ 19 แผนกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง

| ความเป็นผู้นำตนเอง | กิจกรรม | วัตถุประสงค์ | วิธีการสอนและเนื้อหา | อุปกรณ์ที่ใช้ | การประเมินผล |
|-------------------------------|------------|---|---|------------------------------------|--|
| 4. การมองโลกในแง่บวก (ต่อ) | กล่องดวงใจ | 1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก การคิดเชิงบวกและการ มองหาข้อดีของสิ่งที่ เกิดขึ้น 2. เพื่อส่งเสริมให้เกิด ความรักสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและ กัน เพื่อสนับสนุนให้ เกิดความสำเร็จร่วมกัน | ใช้วิธีการทำงานเป็นรายบุคคล และกลุ่ม โดยแบ่งทีมทำการ ลำเลียงไข่ โดยให้ไข่อยู่ใน สภาพเหมือนเดิม "ไม่ให้ร้าว ไม่ บอบและไม่แตก | 1. กล่องบรรจุไข่ไก่ 2. ผ้าผูกขา | 1. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน ในช่วงทำกิจกรรม 2. จากการแสดงความคิดเห็นของ ผู้เรียน 3. จากผลงานของผู้เข้าร่วม กิจกรรม |

ตอนที่ 2 ผลการทดลองกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006)

2.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดความทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง จำแนกตามองค์ประกอบของความเป็นผู้นำตนเอง ทั้ง 4 ด้าน ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการทดลองนั้นแสดงให้เห็นว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) ทำให้กลุ่มทดลองมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองสูงมากขึ้นและมากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 ผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006)

จากการสังเกตผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 30 คน พบว่า ในการดำเนินกิจกรรมครั้งแรกๆ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ให้ความสนใจดี แต่มีที่ท่าเขินอายบ้าง รวมทั้งมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่จัดอย่างดี ในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนไม่ได้ให้ความสนใจในกิจกรรมมากนัก เช่น มีการพูดคุยระหว่างกัน เหม่อลอย เขินอายที่จะร่วมกิจกรรม ในครั้งต่อมา ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ และดำเนินกิจกรรมให้เร้าใจรวมทั้งสนุกขึ้น มีการนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมเชิงละลายพฤติกรรมมาใช้ ทำให้ผู้เข้าร่วม

กิจกรรมเกิดความมั่นใจ รวมทั้งกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่จัด รวมทั้งสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สอนอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยการกล่าวคำชมเชย ทัศนคติกลุ่มนั้นๆ สามารถปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จ รวมทั้งให้รางวัลทุกครั้ง ซึ่งพบว่าบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมสนุกสนานมากขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม และทุกครั้งที่มีการตอบคำถาม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะขมมือแข่งกันและพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด

บางครั้งการดำเนินกิจกรรมเป็นการแบ่งกลุ่ม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนไม่พอใจ โดยแสดงออกทางสีหน้าและคำพูด ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาด้วยการพูดให้กำลังใจ ให้ยอมรับซึ่งกันและกัน และทุกครั้งจะมีการสลับกลุ่มบ้าง ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพอใจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้วิจัยกล่าวชื่นชมผลงานที่กลุ่มตนนั้นทำสำเร็จ มีการแสดงสีหน้าที่พอใจอย่างมาก ในบางกิจกรรมนั้น ผู้วิจัยต้องการฝึกให้รู้จักเรียนรู้ความผิดพลาด พบว่าสมาชิกในกลุ่มช่วยกันคิดวางแผนร่วมกันเพื่อไม่ให้เกิดขึ้นผิดพลาดอีก

เมื่อจบกิจกรรมในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้อภิปรายสรุปข้อคิดและความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตอบคำถามได้ตรงตามเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัยและเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลทำการสังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง โดยใช้เกณฑ์ในการสังเกตพฤติกรรมที่พึงประสงค์ครอบคลุมองค์ประกอบของความเป็นผู้นำตนเองทั้ง 4 ด้านอันได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก ในแต่ละครั้งที่จัดกิจกรรม กลุ่มทดลองมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่พึงประสงค์สูงขึ้น โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) โดยการอภิปรายผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การอภิปรายผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006)

2. การอภิปรายผลการทดลองกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006)

3. การอภิปรายผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006)

ดังรายละเอียดในแต่ละประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้ คือ

1. การอภิปรายผลการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006)

ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดความเป็นผู้นำตนเองของ Covey (2006) ที่สังเคราะห์ออกมาทั้ง 4 ด้าน คือ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก เป็นแนวคิดหลักในการใช้เป็นแนวทางของกระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รวมทั้งใช้แนวคิดการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่สังเคราะห์ได้จากแนวคิดต่างๆ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อปรับปรุงก่อนนำไปทดลองจริง สามารถอภิปรายตามขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจ เพื่อค้นหาความต้องการ จากสถานการณ์ของปัญหาปัจจุบันของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล พบว่ามีระดับพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองในระดับต่ำ อันได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก เนื่องจากวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลกลุ่มนี้ มีที่มาหลากหลายย่อมมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป เมื่อมาอยู่ร่วมกันย่อมมีปัญหาทั้งจากตนเอง และความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งการศึกษาปัญหาและความต้องการเป็นสิ่งแรกที่ควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับอาชัญญา รัตนอุบล (2541) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรมีการหาความต้องการจำเป็นของเด็กด้อยโอกาสโดยตรง ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การสำรวจ การสังเกต การทดสอบ การสัมภาษณ์ ซึ่งมีความสำคัญในการหาความต้องการจำเป็น ได้แก่ การประเมินสภาพที่เป็นจริงของความรู้ ทักษะ ทักษะคิดของเด็กด้อยโอกาสในปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของความรู้ ทักษะ ทักษะคิดของเด็กด้อยโอกาสที่ควรจะเป็น และความแตกต่างของสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กด้อยโอกาส และกำหนดเป็นเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ และกระบวนการประเมินผล ซึ่งจะต้องสอดคล้องกันและเป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม

2. การออกแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของลักษณะและธรรมชาติของเด็กวัยรุ่น ที่มีความต้องการและสนใจในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านสุขภาพ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม การเลือกอาชีพ การเลือกคู่อุปการ การค้นคว้าสิ่งแปลกใหม่ ศิลปะและดนตรี การเรียน คุณสมบัติส่วนตัวทั้งด้านร่างกาย บุคลิกภาพ คุณลักษณะในการเข้าสังคม และความสนใจเรื่องศาสนา ปรัชญาชีวิต ตามแนวคิดของ ศรีเรือน แก้วกังวาน (2540) กล่าวว่า การเรียนรู้ถึงธรรมชาติและลักษณะของวัยรุ่น จะทำให้การออกแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น เนื่องจากแนวคิดที่ใช้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นเด็กด้อยโอกาสในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล ได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การฝึกคิด ตัดสินใจ และบางครั้งมีการแก้ปัญหาพร้อมด้วย ดังที่ ทองอยู่ แก้วไทรชะ (2544) ได้กล่าวว่า วิธีการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม โดยจัดได้ทั้งรายบุคคล และในรูปกลุ่ม พบปะสนทนา การสาธิต การฝึกอบรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสนใจในกิจกรรม เมื่อปฏิบัติได้ตามกิจกรรมที่กำหนด จะส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่น เห็นคุณค่า ทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มุ่งตอบสนองความต้องการและเป็นการเพิ่มพูนความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดอาชัญญา รัตนอุบล (2540) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใดๆก็ตาม ให้แก่เด็กด้อยโอกาส นักการศึกษานอกระบบควรต้องให้ความรัก ความเข้าใจ รู้จักสร้างศรัทธาให้เกิดการอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรยอมรับในศักยภาพของเด็กแต่ละคน สนับสนุนให้เด็กด้อยโอกาสแสวงหาและพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ การสอนเด็กด้อยโอกาสให้ได้ผลดีต้องใช้วิธีเปิดโอกาสให้เด็กเหล่านี้แสดงความสามารถของตนออกมา ควรต้องรู้จักให้กำลังใจ และแรงเสริมแก่เด็กเหล่านี้ด้วย

การออกแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองนั้น ผู้วิจัยใช้แนวคิดการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยใช้แนวคิดความเป็นผู้นำตนเองของ Covey (2006) เพราะเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล มีการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเอง ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ทั้งนี้มีการออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ดีขึ้น ซึ่งประกอบด้วย การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก

3. การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เมื่อพิจารณาบรรยากาศในชั้นเรียนจะเห็นว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีคุณค่าแก่การ

เรียนรู้นั้น นักการศึกษาในระบบ โรงเรียนควรต้องจัดกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่น มีความเหมาะสมกับสภาพและปัญหาของเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นค้อยโอกาสในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล ปรับปรุงเนื้อหาความรู้ให้มีคุณค่า กระชับ เป็นเนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ในตนเอง ไม่จำเป็นต้องใช้เวลาแสวงหาคำตอบในระยะยาว และเนื้อหาสอดคล้องกับความคาดหวังของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลอย่างแท้จริง โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมการศึกษานอกกระบบ โรงเรียน ด้วยการสร้างบรรยากาศให้มีความเป็นกันเอง ไว้วางใจกันให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความมั่นใจ ซึ่งสอดคล้องกับอาชัญญา รัตนอุบล (2542) ที่กล่าวถึงการจัดบรรยากาศในกิจกรรมการเรียนรู้ว่าบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรเป็นบรรยากาศแห่งความเคารพซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกัน โดยผู้ดำเนินกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปพร้อมๆกัน และสอดคล้องกับ Knowles (1980) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมประสบความสำเร็จนั้น การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง คือ ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักกันและกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากกว่าบรรยากาศการแข่งขัน และเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเกตพบว่า ในขณะที่ดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ได้รับการจัดกิจกรรมมีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้นและมีความกล้าแสดงออกในการนำเสนอผลงาน มีการตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นอย่างดี ดังนั้นในการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลมีลักษณะดังนี้

3.1 ด้านเวลา เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกกระบบ โรงเรียนในครั้งนี้ มุ่งเน้นพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล ให้สามารถพึ่งพาตนเอง ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ดังนั้นควรมีเวลาในการจัดกิจกรรมไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง สอดคล้องกับการปรึกษา สมจิตร์ พึ่งทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการอยู่ร่วมกัน ได้แนะนำกิจกรรมที่ใช้จัดควรมีระยะเวลาที่เหมาะสมและน่าสนใจต่อกลุ่มวัยรุ่น รวมทั้งจากการศึกษาระยะเวลาของการจัดกิจกรรมของ วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2545) สำหรับกลุ่มทดลองให้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเวลาต่อเนื่อง 5 วัน ในวันจันทร์ ถึง ศุกร์ ครั้งละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 60 ชั่วโมง และจัดกิจกรรมจำนวน 20 กิจกรรม และด้วยระยะเวลาที่ต่อเนื่อง เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ไม่มากและน้อยเกินไป สามารถช่วยเพิ่มระดับพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองในตัวผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สูงขึ้น

3.2 ด้านกิจกรรม ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีดำเนินการกิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด โดยมีเนื้อหา อุปกรณ์ กิจกรรมที่หลากหลายและสื่อต่างๆ โดยมีวิธีการ

สอนที่หลากหลายผสมผสานกัน ไม่ว่าจะเป็นการบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง สอดคล้องกับสมคิด อิศระวัตน์ (2543) ที่ว่า การสอนผู้ใหญ่ให้ได้ผลดีต้องใช้วิธีที่หลากหลายวิธี ซึ่งช่วยให้ผู้สอนเกิดความเข้าใจผู้เรียน นอกจากนี้ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้งควรมีการนั่งสมาธิเพื่อเป็นการสร้างสมาธิร่วมกันระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมและวิทยากร

3.3 ด้านวิทยากร ด้านวิทยากร ควรมีความรู้ความเข้าใจในความเป็นผู้นำตนเอง เป็นอย่างดี อันจะเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน และถ่ายทอดความรู้ผ่านกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนได้เป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ อาชญญา รัตนอุบล (2544) ที่กล่าวว่า โครงการหรือกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่จัดขึ้นในแต่ละกิจกรรม ย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานของการร่วมมืออันดีระหว่างกลุ่มผู้เรียน หรือกลุ่มประชาชน ในสังคมกับผู้จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

4. การประเมินผลการเรียนรู้กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยครอบคลุมองค์ประกอบเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเพื่อแบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน การมองโลกในแง่บวก ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความรู้ ทักษะคิด และแบบสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ผู้วิจัยได้นำแบบวัดดังกล่าวให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ เพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลทั้งก่อนทดลองและหลังทดลองให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง และในแต่ละกิจกรรมมีการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งจากการสังเกต การเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นและผลงานจากการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามแนวคิดความเป็นผู้นำตนเอง ของ Covey (2006) สามารถพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นเด็กวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล นำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ อภิปรายได้ว่าเนื่องจากการจัดกิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้พัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทั้งด้านความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรม เนื่องจากก่อนมีการจัดกิจกรรมนั้นผู้จัดได้มีการสัมภาษณ์ และทราบถึงปัญหาของกลุ่มเด็กเหล่านี้ จึงมีจุดประสงค์ ที่จะพัฒนาหนทางที่จะสามารถบรรเทาปัญหาต่างๆ ตระหนักถึงความรู้ เนื้อหา ที่เด็กควรได้รับต้องมีความสัมพันธ์กับปัญหาที่เด็กกำลังประสบอยู่ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และเอื้อต่อการพัฒนาเด็กค้อยโอกาส ที่เป็นกลุ่มวัยรุ่นอัน ได้แก่ การจัดบรรยากาศแห่งความรักและไว้วางซึ่งกันและกัน การจัดบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กค้อยโอกาส และการจัดบรรยากาศแห่งความเป็นอิสระ กอปรกับ จากการสังเกต โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำตนเองที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น และจากการ

สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล พบว่าพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก ของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการพัฒนาขึ้นในแต่ละครั้งที่จัดกิจกรรมเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักการจัดการกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งสนองตอบความต้องการ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคนหรือกลุ่มบุคคล เพื่อให้บุคคลได้มีโอกาสพัฒนา เพิ่มพูน ความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. การอภิปรายผลการทดลองกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006)

จากผลการทดลองกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) พบว่า

1. จากการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง และแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองก่อนการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนความรู้เฉลี่ย และคะแนนแบบวัดทัศนคติเฉลี่ย ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความรู้ และทัศนคติเรื่องความเป็นผู้นำตนเองไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก มีการดำเนินการคัดเลือกและสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการทางสถิติทำให้ได้ความหลากหลายทางลักษณะของข้อมูล ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความเหมือนกัน ทำให้สามารถทดสอบทางสถิติได้ต่อไป

2. การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเองและแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง พบว่า คะแนนความรู้เฉลี่ย และคะแนนทัศนคติเฉลี่ยรวมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนความรู้เฉลี่ยและคะแนนทัศนคติเฉลี่ย ของกลุ่มทดลองหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับความเป็นผู้นำตนเองเพิ่มสูงขึ้น พบว่า สอดคล้องกับ วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2545) ที่ได้ผลทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างอุปนิสัย 7 ประการ ตามแนวคิดของสตีเฟนส์ อาร์ โควี สำหรับเยาวชนดอยปลาย โดยใช้หลักการของนีโอฮิวแมนนิส และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน พบว่าเยาวชน

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองมีอุปนิสัย 7 ประการตามแนวคิดของ สตีเฟ่น อาร์ โครว์ ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายอุปนิสัยทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่าจะแน่นอนเฉลี่ยภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกอุปนิสัย

จึงแสดงได้ว่าการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีผลต่อกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ทั้ง 4 ด้านสูงขึ้น เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

2.1 การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม ผ่อนคลาย อบอุ่นและเป็นกันเอง ศรัทธา และไว้ใจซึ่งกันและกัน บรรยากาศแห่งความรัก จะเอื้อต่อการพัฒนาวัยรุ่นซึ่งเป็นเด็กค้อยโอกาสในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตยวดี บุญเชื้อ (2540) ได้กล่าวไว้ว่า “ กระตุ้นให้เขากล้าทำในสิ่งที่ดีงาม สนับสนุน เมื่อเขาทำสิ่งที่ดีและถูกต้อง ให้สติและให้กำลังใจ”

2.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ และสร้างความสนุกสนาน ด้วยเหตุนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้ จึงมิใช่เพียงให้การศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสุข เพลิดเพลินและผ่อนคลาย ซึ่งสอดคล้องกับ อาชญญา รัตนอุบล(2540) ได้กล่าวว่า “ นักการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรต้องรู้จักจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สนุก และเพลิดเพลิน เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกและกระตือรือร้น แสวงหาความรู้ด้วยตนเองต่อไป” และด้วยเหตุที่กลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ เป็นกลุ่มวัยรุ่น ที่มีความสนิทสนมซึ่งกันและกัน อยู่บ้าง ทำให้การทำกิจกรรมกลุ่มไม่มีความเขินอาย ส่วนใหญ่มีการกล้าแสดงออก ส่งผลให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนุกสนาน รวมทั้งสาระตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาและวัตถุประสงค์ไว้

2.3 แนวคิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และแนวคิดความเป็นผู้นำตนเองของ Covey (2006) มีลักษณะที่เหมาะสมกับการใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่วัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลประสบอยู่ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองของวัยรุ่น โดยต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองก่อน โดยในแต่ละกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดนั้น มุ่งเน้นความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติทั้งในเรื่องของความรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอบถามความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง ผลงานหรือใบงานที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำ มีการติดตามสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หลังจากได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง

2.4 แบบวัดความรู้เรื่องความเป็นผู้นำตนเอง และแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเอง ที่ใช้เหมาะสมสำหรับกลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล ทำให้สามารถอ่านและเข้าใจประเด็นได้

3. การเปรียบเทียบผลของความเป็นผู้นำตนเองหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ปรากฏว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความรู้ และแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า กลุ่มทดลองมีระดับความเป็นผู้นำตนเองในด้านความรู้และทัศนคติสูงกว่ากลุ่มควบคุม เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของกลุ่มวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล ในทางกลับกัน กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับกิจกรรมดังกล่าว แต่ได้เรียนรู้ประสบการณ์ตามอรรถาธิบาย ซึ่งบางประสบการณ์ไม่ได้ตรงกับความต้องการ ในการแก้ไขปัญหา ดังนั้น คะแนนจากแบบวัดความรู้และแบบวัดทัศนคติความเป็นผู้นำตนเองจึงแตกต่างกัน

ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ข้างต้น กล่าวคือ

1. หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ กลุ่มทดลองจะมีระดับความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติของความเป็นผู้นำตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง
2. หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ กลุ่มทดลองจะมีระดับความรู้ พฤติกรรม และทัศนคติของความเป็นผู้นำตนเองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ และผู้เข้าร่วมกิจกรรม กล่าวถึงกิจกรรมที่รู้สึกยินดี และมีความเห็นว่า กิจกรรมที่จัดมีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ประสบอยู่ มีประโยชน์กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมาก ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนี้แม้ว่าจะมีกิจกรรมต่างๆที่ทางมูลนิธิจัดอยู่อย่างประจำต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมแบบเดิม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกเบื่อหน่าย และไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม แต่เมื่อมีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนครั้งนี้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความกระตือรือร้นและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมอย่างดี

3. การอภิปรายผลการสังเกตพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006)

ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัยและเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคลทำการสังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง โดยใช้เกณฑ์ในการสังเกตพฤติกรรมที่พึงประสงค์ครอบคลุมองค์ประกอบของความเป็นผู้นำตนเองทั้ง 4 ด้านอันได้แก่ การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การเผื่อแผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก ในแต่ละครั้งที่จัดกิจกรรมกลุ่มทดลองมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่พึงประสงค์สูงขึ้นโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ในการดำเนินกิจกรรมครั้งแรกๆ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ให้ความสนใจดี แต่มีที่ทำเงินอายุบ้าง รวมทั้งมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่จัดอย่างดี ในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนไม่ได้ให้ความสนใจในกิจกรรมมากนัก เช่น มีการพูดคุยระหว่างกัน เหม่อลอย เงินอายุที่จะร่วมกิจกรรม ในครั้งต่อๆมา ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ และดำเนินกิจกรรมให้เร้าใจรวมทั้งสนุกขึ้น มีการนำกิจกรรมเตรียมความพร้อมเชิงละลายพฤติกรรมมาใช้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความมั่นใจ รวมทั้งกระตือรือร้นให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่จัด รวมทั้งสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สอนอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้สร้างบรรยากาศแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยการกล่าวคำชมเชย กระจกกลุ่มนั้นๆ สามารถปฏิบัติภารกิจได้สำเร็จ ถือว่าเป็นการสอดแทรกองค์ประกอบของความเป็นผู้นำตนเองในด้านการมองโลกในแง่บวก รวมทั้งให้รางวัลทุกครั้ง ซึ่งพบว่าบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมสนุกสนานมากขึ้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม และทุกครั้งที่มีการตอบคำถามเกี่ยวกับการนำความเป็นผู้นำตนเองทั้ง 4 ด้านไปประยุกต์ใช้อย่างไรบ้างนั้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะยกมือแข่งกันและพยายามตอบคำถามให้ได้มากที่สุด ซึ่งพบว่าการตอบคำถามนั้น ล้วนบ่งบอกถึงทัศนคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้อีกทางหนึ่ง

บางครั้งการดำเนินกิจกรรมเป็นการแบ่งกลุ่ม ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนไม่พอใจ โดยแสดงออกทางสีหน้าและคำพูด ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาด้วยการพูดให้กำลังใจ โดยสอดแทรกองค์ประกอบของการเผื่อแผ่แบ่งปันมาใช้ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักการมีเมตตา มีน้ำใจกับผู้อื่น ให้อยอมรับซึ่งกันและกัน และทุกครั้งจะมีการสลับกลุ่มบ้าง ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพอใจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้วิจัยกล่าวชื่นชมผลงานที่กลุ่มตนนั้นทำสำเร็จ มีการแสดงสีหน้าที่พอใจอย่างมาก ในบางกิจกรรมนั้นผู้วิจัยต้องการฝึกให้รู้จักเรียนรู้ถึงความผิดพลาด แล้วช่วยกันระดมสมองในการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น พบว่าสมาชิกในกลุ่มช่วยกันคิดวางแผนร่วมกันเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดอีก การที่จะปล่อยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีปัญหาได้ลองแก้ไขปัญหาคือหรือแก้ไขสถานการณ์ด้วยตนเอง หรือด้วยกระบวนการกลุ่มบ้าง ถือว่าเป็นการเรียนรู้ตามองค์ประกอบของ

การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมในอนาคตต้องออกจากมูลนิธิ เพื่อดำเนินชีวิตด้วยตนเอง จำเป็นต้องสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองให้ได้ เพื่อที่จะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ

เมื่อจบกิจกรรมในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ถามถึงสิ่งที่ได้จากการร่วมกิจกรรม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตอบคำถามได้ตรงตามเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แสดงว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

อย่างไรก็ตามผลจากการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นแนวทางการนำไปสู่การพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี เพราะการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น สามารถจัดได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ และความรู้พื้นฐานของผู้เรียนไม่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) จัดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเอง ทั้งในด้าน การรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง การแผ่แผ่แบ่งปัน การมองความผิดพลาดเป็นบทเรียน และการมองโลกในแง่บวก ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาตนเองในทิศทางที่ดีมากขึ้น ก่อนที่กลุ่มวัยรุ่นที่เป็นเด็กคือโอกาสเหล่านี้ จะสามารถออกไปดำเนินชีวิตด้วยตนเองและเกิดประโยชน์สูงสุดกับตนเองและสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยสำหรับการนำกิจกรรมไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นอายุระหว่าง 12 – 18 ปีในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) จำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาถึงลักษณะ ภูมิหลัง และข้อจำกัดในการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งจำเป็นต้องมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินอย่างชัดเจน โดยควรจะสอบถามความคิดเห็นหรือความต้องการ เพื่อความสะดวกของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันการขาดหายของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องสถานที่ให้มีความเหมาะสมกับลักษณะและเทคนิคในการจัดกิจกรรม อันเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม กอรปกับการจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ไว้อย่าง

พร้อมเพียงต่อความต้องการในการใช้ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมเกิดความราบรื่น อีกทั้งสามารถสนองต่อลักษณะและความต้องการของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) เป็นการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างมีขั้นตอน ดังนั้นในการนำกิจกรรมไปใช้ ควรศึกษาและทำความเข้าใจถึงขั้นตอนในการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ผู้จัดตั้งกระหะห์ขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วย การสำรวจเพื่อค้นหาความต้องการ การออกแบบกิจกรรม การจัดกิจกรรม การประเมินผลการเรียนรู้ เป็นอย่างดีจึงจะสามารถนำกิจกรรมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.3 จากผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามแนวคิดของ Covey (2006) ที่ได้รับการพัฒนาแล้วนี้ เนื่องจากกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นวัยรุ่น ดังนั้นหากผู้จัดกิจกรรมนำไปใช้ ผู้จัดกิจกรรมต้องพิจารณาศึกษาหาความต้องการหรือลักษณะธรรมชาติของวัยของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากนั้นนำมาวางแผนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างแท้จริง นอกจากนี้การนำกิจกรรมไปใช้นั้น ต้องคำนึงถึงแง่มุมอื่น เป็นต้นว่า ผู้จัดกิจกรรมต้องมีการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้มีความทันสมัย และใช้วิธีการสอนที่แปลกใหม่ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม ควบคู่ไปกับการให้กำลังใจผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อการนำกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

1.4 จากผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตามแนวคิดของ Covey (2006) ควรจัดเตรียมเนื้อหาสาระของกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ระยะเวลาของการจัดกิจกรรม ควรจัดติดต่อกันโดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ วิทยากรหรือผู้ดำเนินกิจกรรมมีความสำคัญยิ่ง ในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ สื่อสารได้อย่างเข้าใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเอง เข้าถึงกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเป็นธรรมชาติและเต็มไปด้วยความตั้งใจ จำเป็นที่จะต้องมีทีมงานที่ดีในการช่วยดำเนินการต่างๆ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมที่จัด เพื่อให้กิจกรรมที่จัดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามผลกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) กับกลุ่มทดลองต่อไปอีกในระยะเวลาที่นานขึ้น เพื่อจะได้รู้ถึงความคงอยู่ของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวก และควรมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพิ่มขึ้น เช่น แบบประเมินแผนกิจกรรม แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ โดยพัฒนาตัวกิจกรรมควบคู่ไปด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริม สนับสนุน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำตนเองของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นในสถานคุ้มครองเด็กและเยาวชนแห่งอื่นอย่างต่อเนื่อง

2.3 ควรมีการพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของวัยรุ่นในมูลนิธิส่งเสริมพัฒนาบุคคล โดยใช้แนวคิดของ Covey (2006) ให้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ อาทิ กลุ่มคนชรา กลุ่มเด็กด้อยโอกาสวัยอื่นๆ และกลุ่มสตรี เป็นต้น